

KAROLINUM

Marie Zimmermannová

ThDr. Josef Hronek jako katechetik a pedagog

ThDr. Josef Hronek jako katechetik a pedagog

Marie Zimmermannová

Recenzovali:
doc. Mgr. Ing. Aleš Opatrný, Th.D.
doc. Dr. Rudolf Smahel, Th.D.

Vydala Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum
Redakce Josef Táborský
Obálka Jan Šerých
Sazba DTP Nakladatelství Karolinum
Vydání první

© Univerzita Karlova v Praze, 2015
© Marie Zimmermannová, 2015

ISBN 978-80-246-2962-9
ISBN 978-80-246-2980-3 (online : pdf)

Univerzita Karlova v Praze
Nakladatelství Karolinum 2015

www.karolinum.cz
ebooks@karolinum.cz

Obsah

Úvod 9

1. Kritický životopis 14
1.1 První etapa: dětství, mládí a studium bohosloví 14
1.1.1 Rodina 14
1.1.2 Vzdělání v dětství: obecná škola a gymnázium 17
1.1.3 Studium bohosloví v Praze 18
1.2 Druhá etapa: duchovní správa, studium a katechetická činnost 19
1.2.1 Působení v duchovní správě 19
1.2.2 Vyučování náboženství ve školách 22
1.2.3 Další studium na Univerzitě Karlově a činnost adjunkta 23
1.3 Třetí etapa: vědecká a pedagogická činnost a funkce děkana 25
1.3.1 Suplent katechetiky a pedagogiky 25
1.3.2 Docent pro obor pedagogika a katechetika 28
1.3.3 Mimořádný profesor pro obor pedagogika spojený s katechetikou 30
1.3.4 Profesor Římskokatolické cyrilometodějské bohoslovecké fakulty 32
1.3.5 Děkan Římskokatolické cyrilometodějské bohoslovecké fakulty 35

2. Přehled publikační činnosti Josefa Hronka 38
2.1 Monografie a jiné knižní publikace 39
2.1.1 První díla a práce z jiných oborů 40
2.1.2 Katechetika a pedagogika 43
2.1.3 Publikace o školském právu, organizaci školní výuky a vyučování 51
2.1.4 Učebnice náboženství 55
2.1.5 Katechetické pomůcky 61
2.2 Odborné články Josefa Hronka v časopisech a redaktorská činnost 65
2.2.1 Časopis katolického duchovenstva a Sursum 67
2.2.2 Vychovatel a Věstník katechetský 73

2.2.3 Časopis Logos pro homiletiku a katechetiku 74
2.2.4 Časopis Duchovní pastýř 78
2.2.5 Kalendář katolického duchovenstva Československé republiky 81
2.2.6 Manuale učitelů katolického náboženství na čsl. školách národních 82

3. Katecheze a její odborná reflexe v Čechách během první poloviny 20. století 83
3.1 Obnova katecheze v dokumentech magisteria všeobecné církve 83
3.1.1 Papež Pius X. a jeho úsilí o obnovu katecheze 84
3.1.2 Papež Pius XI. ke křesťanské výchově mládeže 87
3.2 Postavení katecheze a katechetů ve školství v Čechách 88
3.2.1 Postavení výuky náboženství ve školách na základě státní legislativy 89
3.2.2 Katecheti a jejich působení ve školách 96
3.3 Situace ve vybraných oblastech katechetické praxe 99
3.3.1 Katechetické hnutí v Čechách do roku 1948 100
3.3.2 Biblické vyučování 108
3.3.3 Liturgická výchova 115
3.4 Katechetika a pedagogika na teologických fakultách 121
3.4.1 Katechetika v učebnicích pastorálky Jiljího Chládka a Franze Giftschütze 122
3.4.2 Vyučování katechetice pouze na školách normálních 125
3.4.3 Katechetika Jana Karla Škody 126
3.4.4 Katechetika Františka Xavera Blandy a Jana Ladislava Sýkory 127
3.4.5 Výuka katechetiky a pedagogiky Karla Tippmanna a Antonína Hory 131
3.4.6 Katechetika podle přednášek biskupa Edvarda Brynycha 133
3.4.7 Výuka katechetiky a pedagogiky na olomoucké bohoslovecké fakultě 134

4. Odborné dílo Josefa Hronka v oborech katechetika a pedagogika 139
4.1 Tematická analýza odborného díla 139
4.1.1 Tematická analýza obsahu přednášek z katechetiky a pedagogiky 140
4.1.1.1 Přednášky z pedagogiky a psychologie 141
4.1.1.2 Přednášky z katechetiky 153
4.1.1.3 Praktická cvičení v katechizování 171
4.1.1.4 Výuka katechetiky a pedagogiky v katechetickém kurzu pro laiky 173

4.1.2 Klíčová témata z pedagogiky v Hronkově díle 174
4.1.2.1 Odkaz pedagogiky sv. Augustina v díle Josefa Hronka 175
4.1.2.2 Náboženská výchova v rodině 176
4.1.3 Klíčová témata z katechetiky v Hronkově díle 179
4.1.3.1 Osobnost katechety 180
4.1.3.2 Biblické vyučování 182
4.1.3.3 Liturgická výchova 189
4.2 Shrnutí a hodnocení díla Josefa Hronka 197
4.2.1 Diachronní pohled na Hronkovo odborné dílo 198
4.2.2 Synchronní pohled: hodnocení přínosu podle jednotlivých témat 201
4.2.3 Hodnocení přínosu Josefa Hronka české katechetice a pedagogice 212

Závěr 218
Seznam použitých zkratek 222
Bibliografie 223
Seznam příloh 243
Obrazové přílohy 244
Summary 258
Jmenný rejstřík 259

Úvod

Kdo chce porozuměti dnešnímu stavu katechetiky, musí nezbytně znáti dosavadní její historický vývoj (...). Týž problém znovu se vynořuje a zase zapadá (...). Shledáváme se se střídáním problémů, ale i omyly, návraty a zase dalším hledáním, z dějin katechetiky poznáváme zkušenost celých staletí, a to má pro nás neocenitelný význam, neboť tato zkušenost není jen náhodným postřehem, nýbrž je výslednicí pozorování tradičně se ustalujících, výslednicí katechetské moudrosti celých generací.[1]

Josef Hronek: Katechetika, 1946

Mons. prof. ThDr. Josef Hronek (1890–1954) byl činný v mnoha oblastech církevního a společenského dění, hlavní část svého života však věnoval výuce katechetiky a pedagogiky. Poslední dva roky působil jako děkan Římskokatolické cyrilometodějské bohoslovecké fakulty Univerzity Karlovy. Byl posledním vyučujícím katechetiky a pedagogiky na zmíněné fakultě, který byl pro tyto obory habilitován, posléze jmenován řádným profesorem a plně se jim po celou svoji profesní kariéru věnoval.[2] Tato skutečnost byla jednou z hlavních motivací k napsání knihy a z ní také vycházejí její cíle a struktura.

Hlavní cíl práce naznačuje úvodní citát: chceme popsat dílo Josefa Hronka v oborech katechetiky a pedagogiky a zhodnotit jeho význam v kontextu doby. Klademe si otázku, do jaké míry Hronek vrátil ka-

1 J. Hronek, *Katechetika: duch a forma katolického vyučování náboženského*, s. 16.

2 Pro obor katechetika a pedagogika se na pražské katolické teologické fakultě habilitoval i Stanislav Novák v roce 1979, ale ještě v témže roce zde své působení ukončil. Na habilitační řízení byl navržen i Hynek Wiesner v roce 1989, záhy však fakultu opustil a vrátil se do pastorace. Srov. M. Zimmermannová, *Vývoj katechetiky v českých zemích v letech 1920–1994*.

techetiku mezi teologické obory a jaký vztah měla pedagogika ke katechetice ve výuce na teologické fakultě. Dílčí cíle práce vycházejí ze skutečnosti, že dílo Josefa Hronka nebylo dosud celé zdokumentováno a popsáno, ani analyzováno, ani zhodnoceno. Chceme porovnat Hronkovo dílo s dílem těch, kteří se zabývali promýšlením náboženské výchovy a vyučování v jeho době a teoreticky je reflektovali. Jedná se zejména o Hronkovy předchůdce vyučující na pražské bohoslovecké fakultě a Václava Kubíčka a Františka Tomáška z Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Olomouci. Zajímá nás také, zda a jak Hronka ovlivnily výrazné společenské změny a tehdejší „pohyb" v oblasti teologie a pedagogiky, což mělo svůj dopad v pastoraci. Zejména máme na mysli katechetické, liturgické a biblické hnutí. V pedagogice to bylo tzv. reformní hnutí, které se projevilo v přípravě a realizaci školské reformy a v rozvoji didaktických metod ve výuce. V závěru se pokusíme formulovat odkaz Hronkova díla, nakolik je stále platný.

K našemu tématu existuje v české odborné literatuře jen několik publikací. Pro pojetí naší práce jsme se mohli inspirovat podobnými díly o Václavu Kubíčkovi[3] a Františku Tomáškovi.[4] Pro naplnění našich cílů jsme mohli z části využít vlastní licenciátní práci o vývoji české katechetiky, zejména některé informace o dobovém kontextu, přehled hlavních životopisných dat a odborné bibliografie Josefa Hronka a porovnání přístupu k hlavním kategoriím katechetiky v díle Kubíčka, Hronka a Tomáška.[5] Vývoj katechetiky a katecheze v Čechách až do vzniku samostatného Československa zpracoval František Košák ve dvou dílech publikace *Dějiny české katechetiky*; našeho tématu se týká jen II. díl[6], který je cenným pramenem pro poznání kontextu, v němž Hronek začínal svoji nejprve pastorační a posléze vědeckou činnost. O zmapování dějin katecheze a katechetiky u nás se pokusila i sestra Consilie Nováková. Její práce vznikala v období totality a nebyla dokončena.[7] Dílčí témata o vývoji katechetiky a katecheze jsme mohli srovnávat též s výsledky výzkumu Aloise Křišťana, který analyzoval první dvě učebnice pastorální teologie, podle nichž se vyučovalo na české teologické fakultě v Praze.

3 M. Hošťálková, *P. Václav Kubíček jako katecheta a katechetik*.

4 L. Dřímal, *František Tomášek jako katecheta dětí a mládeže*. Jedná se o výběr z disertační práce: *Il cardinale František Tomášek. La ricostruzione della sua figura di catechista e di catecheta*, Roma 1997.

5 M. Zimmermannová, *Vývoj katechetiky v českých zemích*, kap. 2 (jen vývoj do roku 1950); kap. 3.1, zejména kap. 3.1.4.

6 F. Košák, *Dějiny české katechetiky* II.

7 C. Nováková, *Dějiny katecheze a katechetiky v Čechách a na Moravě*.

Jeho analýza je věnována i pojednání o katechetice.[8] Křišťanův výzkum doplnila Lenka Jeřábková analýzou nové verze Chládkovy učebnice.[9] Situaci v katechezi dětí a mládeže v období první Československé republiky zejména na Moravě stručně popsal Ludvík Dřímal.[10]

Životopis Josefa Hronka je uveden jen v několika bodech v diplomové práci Marie Markové, která se věnovala jeho dílu z pohledu antropologie a zdravovědy.[11] Základní informaci o výuce katechetiky a pedagogiky na pražské teologické fakultě do roku 1939 podává stať Martina Vaňáče v přehledu výuky jednotlivých oborů.[12] Další informace o výuce katechetiky a pedagogiky i o samotném Josefu Hronkovi obsahuje dílo o historii pražské katolické teologické fakulty od roku 1939 z pera Vojtěcha Novotného.[13] Krátká informace o našem autorovi je uvedena v díle *Malý slovník českého katolicismu*.[14]

Hlavním pramenem pro zpracování biografie Josefa Hronka jsou tři složky osobních spisů uložené v Archivu Univerzity Karlovy v Praze.[15] Vhodným doplněním archiválií detailně zachycujících Hronkovu profesní dráhu se stala *Rodinná kronika*.[16] Posledním důležitým bibliografickým pramenem je soupis dokumentů o působení Josefa Hronka v pražské arcidiecézi uložený v Archivu Arcibiskupství pražského,[17] Hronkovu osobní složku tento archiv neobsahuje.

Při zpracování bibliografického pohledu na Josefa Hronka jsme vycházeli z několika zdrojů podrobněji popsaných v úvodu druhé kapitoly a zejména z jeho vlastních prací. Tato díla jsou většinou fyzicky dostupná

8 A. Křišťan, *Počátky pastorální teologie v českých zemích*.

9 L. Jeřábková, *Aegidius Chládek a katechetika v jeho díle Bemerkungen über wichtigere Gegenstände der Pastoraltheologie für katholische Geistliche*.

10 L. Dřímal, *Katecheze dětí a mládeže v období první Československé republiky*.

11 M. Marková, *Dílo ThDr. Josefa Hronka*.

12 M. Vaňáč, *Výuka jednotlivých oborů na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy v letech 1891–1939*.

13 V. Novotný, *Katolická teologická fakulta 1939–1990*.

14 J. Hanuš, *Malý slovník osobností českého katolicismu 20. století s antologií textů*, s. 55.

15 Archiv Univerzity Karlovy v Praze. Archivní fond: Spisovna Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze – personalia. Složka Josef Hronek (3 složky). Neinventarizováno. Dále jen SKTF, fond Personalia.

16 *Rodinná kronika*. Pramen v soukromých rukách. Kroniku sepsala v roce 1958 patrně ze vzpomínek nebo z dřívějších zápisků paní Josefa Hronková, rodná sestra Josefa Hronka, která svého bratra doprovázela v posledních třinácti letech jeho života a starala se o společnou domácnost. První kapitola této kroniky je věnována bratru Josefovi. Za zpřístupnění děkuji Ing. Janu Hronkovi, synovci Josefa Hronka.

17 Archiv Arcibiskupství pražského. Archivní fond: Osobní složky kněží. Soupis dokumentů složky Josef Hronek. Dále jen Aap, fond Osobní složky kněží. Jedná se o jediný dokument týkající se Josefa Hronka uložený v tomto archivu. Dokumenty, které uvádí, již neexistují.

ve fakultní knihovně Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy (dále KTF), Národní knihovně České republiky, Moravské zemské knihovně v Brně, v několika státních vědeckých knihovnách a v biskupských knihovnách v Hradci Králové a v Brně. Některé zkoumané výtisky byly nalezeny v archivech farních úřadů a v soukromých knihovnách. U některých publikací se nepodařilo dohledat první vydání. Cenným zdrojem informací byl dobový tisk. Způsob jeho výběru a výzkumu je popsán v úvodu kap. 2.2. Pro zkoumání dobového kontextu jsme čerpali jednak z českých překladů a komentářů k vybraným papežským encyklikám, jednak z článků z *Časopisu katolického duchovenstva* dostupných v elektronickém depozitáři fakultní knihovny KTF a jednak z časopisu *Vychovatel* z archivu téže knihovny. Pojetí katechetiky Hronkových předchůdců jsme zkoumali z jejich učebnic, počínaje *Katechetikou* Karla Škody. K posouzení vztahu mezi dílem Josefa Hronka a jeho současníků Václava Kubíčka a Františka Tomáška jsme přihlíželi též k monografiím Marty Hošťálkové a Ludvíka Dřímala.

Text knihy je členěn do čtyř hlavních kapitol. První kapitola podává kritický životopis Josefa Hronka. Zaměřili jsme se zejména na jeho působení na teologické fakultě, na které klademe vzhledem k tématu práce zvláštní důraz. Na základě těchto dokumentů jsme Hronkův životopis rozdělili do tří etap. Mezníky těchto etap jsou: ukončení základního studia, zahájení kněžské služby a nástup na teologickou fakultu Univerzity Karlovy jako suplenta katechetiky a pedagogiky. Hronkova motivace k jednotlivým životním krokům je představena zejména prostřednictvím jeho vlastních slov v žádostech a dotaznících nebo prostřednictvím záznamů v *Rodinné kronice*.

Účelem druhé kapitoly je představit celou Hronkovu bibliografii, provést její základní klasifikaci podle zvolených kritérií a stručně seznámit s jednotlivými díly. Jelikož jsme našli poměrně vysoký počet krátkých prezentací a recenzí v dobovém tisku a také odborných posudků ve spisovně KTF, využíváme je jako autentický zdroj pro přiblížení Hronkova díla z pohledu jeho současníků. Rozsáhlejší recenze uvádíme v přílohách (zvlášť k odborným publikacím a zvlášť k učebnicím). Součástí druhé kapitoly je i soupis Hronkových odborných článků z vybraných periodik.

Ve třetí kapitole představujeme dobový kontext, v němž Josef Hronek působil a publikoval. Zaměřili jsme se zejména na prezentaci dokumentů magisteria v dobovém tisku (omezili jsme se pouze na ta, z nichž bezprostředně vycházela i Hronkova teoretická reflexe); na vývoj aktuálních otázek a postavení výuky náboženství i katechetů ve škole, neboť

ty měly bezprostřední vliv na směřování Hronkovy odborné činnosti; dále na vývoj v chápání katechetiky a pedagogiky Hronkovými předchůdci na bohoslovecké fakultě.

Čtvrtá kapitola obsahuje jádro celé práce. Její první část je věnována tematické analýze Hronkova odborného díla z katechetiky a pedagogiky. Vycházíme při ní zejména z literatury vztahující se k jeho přednáškám na fakultě. Poté jsme se zaměřili na analýzu vybraných klíčových témat z pedagogiky a katechetiky, která souvisejí s výše zmíněnými teologickými a společenskými vlivy. Naší snahou bylo vyhledat Hronkův teologický pohled na jednotlivá katechetická témata. Výsledky této analýzy hodnotíme nejprve z diachronního pohledu s ohledem na specifika období, kdy Hronkova díla vznikala. Poté jsme se zaměřili na hlavní témata katechetiky a pedagogiky a provedli hodnocení Hronkova díla v dříve popsaném kontextu. Snažili jsme se o vystižení Hronkova přínosu v jednotlivých oblastech jeho vědecké práce.

Při zpracování práce jsme použili vědecké metody ve společenskovědních disciplínách obvyklé, a to zejména analyticko-syntetickou a komparativní metodu. Obtíží při zpracování tématu bylo velké množství výchozího materiálu, který nebyl v plné šíři nikým prozkoumán. To se odrazilo na rozsahu naší práce. V citacích z pramenů zachováváme dobový pravopis, pouze interpunkce byla upravena v souladu s platnou normou a s ohledem na smysl výpovědi.

1. Kritický životopis

Životopis Josefa Hronka je rozdělen do tří etap, které představíme chronologicky. Druhá a třetí etapa se budou časově překrývat, abychom zachovali obsahovou spojitost jednotlivých období. První etapa zahrnuje dětství, mládí a studium bohosloví (kap. 1.1). Druhá etapa se týká Hronkova působení v duchovní správě, dalšího studia a zejména jeho katechetické činnosti ve školách, která časově přesahuje až do roku 1946 (kap. 1.2). Třetí etapa je pro naši práci nejdůležitější, protože je zaměřena na vědeckou a pedagogickou činnost Josefa Hronka na pražské teologické fakultě Karlovy univerzity[18] od roku 1928 až do konce jeho života (kap. 1.3).

1.1 První etapa: dětství, mládí a studium bohosloví

Pro osobnost Josefa Hronka beze zbytku platí, že jeho charakter i životní dráhu výrazně ovlivnila rodina a osobnosti, které ho vychovávaly či jinak zaujaly. To je patrné z první části jeho životopisu, který se týká let 1880–1913.

1.1.1 Rodina

Josef Hronek se narodil 13. srpna 1890 v Mladé Boleslavi jako prvorozený z osmi dětí svého otce Františka Hronka (4. 11. 1863 – 15. 6. 1916)

18 K problematice správného názvu teologické fakulty viz V. Novotný, *Katolická teologická fakulta 1939–1990*, s. 15. V textu budeme používat buď název „teologická" fakulta, nebo „bohoslovecká" fakulta, jak to ostatně činili i tehdejší autoři v dobových dokumentech.

a matky Josefy Hronkové, roz. Koliášové (1. 1. 1867 – 4. 11. 1912).[19] Jeho národnost byla česká a náboženství římskokatolické. Josef byl pokřtěn 19. srpna Otakarem Kobosilem.

Otec František Hronek byl mistrem truhlářským, žil v Mladé Boleslavi a nebyl členem žádné politické strany.[20] O charakteru otce a jeho činnosti přinesl při příležitosti jeho úmrtí zprávu mladoboleslavský časopis *Jizeran*:

> S budovy musea našeho zavlál smuteční prapor po třetí, co umístěno jest v staropamátném sboru. Zesnul zde minulý čtvrtek ráno po krátkém utrpení vážený občan zdejší pan František Hronek, mistr truhlářský, jenž byl vydatnou podporou předsedy krajinského a městského musea c. k. školního rady F. Bareše, který si také vážil a dovedl oceniti součinnost dovedného restaurátora uměleckých památek v přehojném počtu zde koncentrovaných. V zesnulém odchází poctivý, svérázný muž, prostý, ale charakterní. Jaké vážnosti požíval, bylo znáti z velikého účastenství všech tříd zdejšího obyvatelstva při pohřbu, který se konal dne 18. t. m. z kostela sv. Havla na místní hřbitov. – Pohřbu účastnilo se mnoho obecenstva z města a okolí. Pan Frant. Hronek odešel tak tiše, jak tiše a skromně žil, oplakán ode všech, kteří znali jeho ušlechtilé vlastnosti. Věnoval síly své rodině, jíž byl pečlivým a starostlivým otcem a (nečitelné) svou jako hledaný odborník ve svém oboru prospěl celku.[21]

Matka Josefa se starala o domácnost. Ani ona nebyla členkou žádné politické strany. Hronek ve svém životopise uvádí, že „rodiče žili tvrdě, ale čestně. Dětem věnovali svrchovanou péči, a tak byli příkladem moudré z životní zkušenosti vyvěrající výchovy."[22] Sestra Josefa v souvislosti s pohřbem maminky uvádí, že „její pohřeb byl krásnou poctou vzorné matce osmi dětí, na poslední cestě její ji doprovodili všichni boleslavští kněží a mnoho lidí, kteří ji měli rádi".[23]

Josef Hronek byl nejstarším mezi celkem osmi sourozenci.[24] Většina z nich žila a pracovala v Mladé Boleslavi, bratr Ladislav se odstěhoval do Lomnice nad Popelkou, bratr Antonín padl v první světové válce na

19 Srov. *Rodinná kronika*, s. 10; konzultováno s dokumentem SKTF, fond Personalia. Osobní dotazník ze dne 30. listopadu 1950.

20 Srov. tamtéž.

21 *Rodinná kronika*, s. 14.

22 SKTF, fond Personalia. Životopis, který je přílohou Osobního dotazníku 1950. Dále jen Životopis 1950.

23 *Rodinná kronika*, s. 10.

24 Srov. Životopis 1950. Viz také rodokmen v *Rodinné kronice*.

italské frontě, bratr Karel žil s Josefem při jeho působení v duchovní správě v Praze. Josefa Hronková vedla od roku 1942 svému bratru Josefovi domácnost a žila s ním v Praze 6 ve Střešovicích. O vztahu mezi sourozenci a nejstarším bratrem Josefem a zvláště o svém vztahu k němu uvádí:

> Začínám naším prvorozeným bratrem Josefem. Provázela jsem Pepu třináct let na společné pouti životem, sbírám lístek po lístku a skládám je do této kroniky naší rodiny. A proč právě jím začínám? To proto, že je něžným poutem bratrské lásky spjat se všemi námi sourozenci nejen slovem, ale i skutkem, vždy a všem nám pomáhal a stejnou láskou všechny nás objímal. Životní jeho pouť mě vždycky poutala a zvláště od té chvíle, kdy jsem tak blízko stanula po jeho boku a podpírala jeho kroky starostlivou péčí o něho z upřímné lásky k němu.[25]

Sestra Josefa sama o sobě píše:

> Když 4. ledna 1942 zemřela Anežka Pavlíčková, která Pepovi vedla domácnost po odchodu sl. Pangrácové, stěhuji se k němu na jeho přání na Ořechovku,[26] abych mu vedla domácnost já. Nikdy jsem netušila, že budu se věnovati i tomuto úkolu, k němuž jsem byla také zavázána tím, že Anežka ve své závěti na mě pamatovala odkazem rodinného domku na Ořechovce čp. 576/7. Bylo to dne 18. ledna 1942 za třeskutého mrazu, kdy jsem se na Ořechovku přestěhovala, zanechávajíc svého zaměstnání v obchodě se sklem a porculánem u fy K. Kornführer, kde jsem byla od 1. května 1916 nepřetržitě zaměstnána.
> Ráda jsem to učinila, poněvadž původní moji zaměstnavatelé byli v koncentračních táborech a šéf senior tam zemřel ještě dříve, než jsem ze zaměstnání vystoupila. Vždyť za těchto změněných poměrů v obchodě bylo i moje zdraví silně narušeno a pobytem u Pepy jsem doufala v klidný život, který jsem u něho také skutečně měla. A tak jsem se naučila sama vést domácnost a hlavně vařit, neboť o tom všem až dosud jsem neměla žádných vědomostí, protože jsem k takové práci neměla příležitost. Volné chvíle pak jsem věnovala udržování zahrádky a udržování domu vůbec.[27]

25 *Rodinná kronika*, s. 6.

26 Josef Hronek se přestěhoval do soukromého domku na Ořechovku již v roce 1926, kdy odešel z duchovní správy. Viz tamtéž, s. 18.

27 Tamtéž, s. 20–21.

1.1.2 Vzdělání v dětství: obecná škola a gymnázium

Josef Hronek začal navštěvovat obecnou školu 1. října 1896. Sestra Josefa v rodinné kronice poznamenává, že to byla stará škola, nad jejímž vchodem byl zlacený nápis s citátem J. A. Komenského: „Pojď sem, synu, uč se moudrým býti." Podle sestry se Josef velmi dobře učil, proto jej dal tatínek studovat.[28]

V září roku 1901 byl Josef Hronek přijat na gymnázium. Ze svých profesorů obzvláště rád vzpomínal na Františka Bareše, který vyučoval dějepis, kromě toho spolupracoval s Josefovým otcem v boleslavském muzeu. Josef jezdíval se svým profesorem po okrese, když pořizoval *Soupis památek Boleslavska*, „a tak měl vliv na formování jeho mladé duše".[29] To se později projevilo studiem dějin církevního umění i v učitelské činnosti. Během gymnaziálních studií se Josef Hronek setkal o prázdninách v letech 1907 a 1908 s Františkem Kordačem, pozdějším arcibiskupem pražským. Ten založil v Mladé Boleslavi studentský konvikt, v němž studenti gymnázia pobývali. Kordač, jako vynikající profesor, filosof a řečník, měl podle Josefy Hronkové na jejího bratra strhující vliv, proto se rozhodl studovat bohosloví na pražské fakultě, kde Kordač přednášel.[30] Josef Hronek věnoval v roce 1934 svému velkému učiteli spis *Umřel velekněz*, v němž k jeho učitelským schopnostem poznamenává:

> Kordač vynikal jasností svých výkladů, jimiž dovedl dáti svou vybranou mluvou přiléhavý výraz i skutečný půvab. Suverénně ovládal svůj obor a dovedl jej povídati s dokonalou přesností, byť filozof a teolog, jenž stál na vrcholu doby. Jako učitel byl Kordač nadán neobyčejným didaktickým talentem a jeho latinské přednášky, dokonalé formou i obsahem, nás, bohoslovce, strhovaly k projevům nadšeného souhlasu a zapalovaly tou hlubokou věrou a láskou, s jakou byly přednášeny.[31]

Studia na gymnáziu ukončil Josef Hronek 1. 7. 1909 zkouškou dospělosti a odebral se do Prahy na bohosloveckou fakultu.[32] Sestra Josefa

28 Srov. tamtéž, s. 7.

29 Tamtéž, s. 7.

30 Srov. tamtéž, s. 8. Srov. též svědectví Kordačových studentů v publikaci P. Marek, *Arcibiskup pražský prof. dr. František Kordač: nástin života a díla apologety, pedagoga a politika*, s. 49–52. Na s. 49 je uvedeno i Hronkovo svědectví z roku 1934.

31 J. Hronek, *Umřel velekněz…: Arcibiskup František Kordač*, s. 11.

32 Srov. SKTF, fond Personalia. Životopis 1950.

k tomu poznamenává, že maminka měla nemalou radost, že svého prvorozeného syna obětovala Pánu Bohu.[33]

1.1.3 Studium bohosloví v Praze

Bohoslovecká studia absolvoval Josef Hronek v letech 1909–1913 na pražské české bohoslovecké fakultě Univerzity Karlovy. O jeho zájmech a zkušenostech během studia sestra Josefa uvádí:

> Po maturitě 1. července 1909 odešel Pepa na podzim téhož roku do Prahy, kde byl zvláště vlídně přijat ředitelem arcibiskupského semináře Janem Říhánkem a vicerektorem Jos. Soukupem, který později býval u nás na Ořechovce častým, milým hostem.
> Pepa, netížen starostmi o zabezpečení hmotného základu vysokoškolských studií bohosloveckých, vrhl se do obsáhlého studia bohosloví, historie a umění. Mohl tak činiti tím spíše, protože šel do bohosloví z přesvědčení a neprodělával žádný duchovní konflikt.
> V semináři setkal se s bohoslovci různých temperamentů, orientací a sklonů značně rozličných. Nejvíce ho poutalo přátelství s Františkem Kovářem, o dva roky starším.
> Po druhém roce bohosloví zatoužil Pepa po ideálně krásném benediktinském Beuronu, ale Msgre Říhánek mu to rozmluvil. Zvlášť Pepa přilnul k prof. Starého zákona Dr Jaroslavu Sedláčkovi, jenž si přál, aby s ním Pepa navštívil Egypt a Palestinu. Starostlivá maminka však se o Pepu obávala, a tak z této cesty sešlo.
> Za svých studií bohosloveckých účastnil se čilého ruchu na Velehradě a v pražské Růži Sušilově.[34]

Kněžské svěcení přijal Josef Hronek dne 6. července 1913 z rukou Jeho Eminence Leo kardinála Skrbenského. Primici novokněz slavil 7. července 1913 v klášterním kostele sv. Gabriela u benediktinek na Smíchově. Jeho výběr byl podle sestry Josefy ovlivněn „ještě nevyprchanou příchylností k Beuronu“, neboť v tomto kostele pracoval zakladatel

33 Srov. *Rodinná kronika*, s. 8.

34 Dílo P. Františka Sušila patrně oslovilo i Josefa Hronka, podobně jako ho oslovilo umění beuronských mnichů. Sám Hronek se vyznává ze svého vztahu ke kráse patrné především v tajemství nejsvětější Trojice v recenzi na dílo Odila Wolffa O.S.B. Viz J. Hronek, *Tempelmasse*.

beuronské umělecké školy P. Desiderius Leuz, s nímž se Hronek seznámil.[35] V rodinné kronice je primice líčena následovně:

> O své primici bratr vypráví, že řádové sestry ji připravily opravdu slavnou: v sakristii jeho mešní roucho – úplně nové – bylo přikryto bílým závojem a posypáno bílými růžemi a myrtou. Obřady primiční řídil ceremonář emauzského opata s asistencí z Emauz. Při primici zpívaly setry v choru. K oltáři doprovodil Pepu pan děkan Matějka, tatínek a ze sourozenců František a Mařenka, kteří byli již den před tím na hradě u Sv. Víta na svěcení. Po primici poslaly sestry bratrovi nádhernou kytici růží a připravily v klášteře bohatou přesnídávku.
> Vrátiv se domů, měl Pepa v neděli druhou mši sv. a uděloval primiční požehnání. O pouti pak 15. srpna poprvé doma kázal.[36]

1.2 Druhá etapa: duchovní správa, studium a katechetická činnost

Tato etapa začíná 1. září roku 1913 a přesahuje do etapy třetí, kdy byl Josef Hronek od roku 1928 souběžně státním profesorem učitelského ústavu a suplentem teologické fakulty. Do této etapy Hronkova života patří jeho služba převážně jako kaplana v duchovní správě na venkově i ve městech (kap. 1.2.1), získání kvalifikace katechety a jeho působení ve školách národních, měšťanských, na gymnáziích a na učitelských ústavech (kap. 1.2.2), studium na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, obhájení dizertační práce na Teologické fakultě Univerzity Karlovy a získání místa II. adjunkta tamtéž (kap. 1.2.3).

1.2.1 Působení v duchovní správě[37]

Působení Josefa Hronka v duchovní správě se týká období od 1. 9. 1913 do 31. 8. 1926.[38] Před začátkem první světové války začínal jako kaplan na dvou místech: od 1. září 1913 ve Viticích u Českého Brodu a po dvou

35 Viz J. Hronek, *Mniši – aestheti z Beuronu*.

36 *Rodinná kronika*, s. 11.

37 Datace v této kapitole je konzultována s výpisem o průběhu ustanovení z archivu Arcibiskupství pražského a se životopisy: SKTF, fond Personalia. Životopis 1945 a tamtéž Životopis 1950. Podrobnosti jsou převzaty z *Rodinné kroniky*. Pokud některý pramen uvádí jiné údaje, je na to upozorněno v poznámce.

38 Srov. SKTF, fond Personalia. Životopis 1950.

týdnech ve Vinoři u Prahy až do 31. 8. 1914.[39] Farnost Vinoř u Prahy spravoval kněz Šimon Bejvl, arcikněz a vikář, čestný kanovník staroboleslavský, a patronát fary měli Czernínové. Farnost čítala více než 10 000 „duší". Josef Hronek byl jmenován osobním kaplanem pana kanovníka Bejvla. Ten o něm již roku 1913 napsal: „Vdp. Josef Hronek, osobní kaplan ord. 1913, jest kněz nadaný a vzdělaný, ochotný a pilný. V duchovní správě a ve škole si zcela správně vede a jest života vzorného."[40]

Sestra Josefa uvádí, že její bratr byl na tomto místě šťastný, měl úspěchy jak v duchovní správě, tak i ve škole. Vyučoval náboženství ve Vinoři, v Radonicích a ve Kbelích.[41]

Šimon Bejvl zemřel (3. 6. 1914) krátce před vypuknutím první světové války a Josef Hronek byl od 1. září 1914 ustanoven do farnosti Zbraslav. Tamní duchovní správce byl nemocný, a proto přenechával z velké části duchovní správu a výuku ve všech školách dvěma kaplanům. Josef Hronek byl z této služby brzy vyčerpán, a proto požádal o přeložení. 1. ledna 1915 byl jmenován administrátorem farnosti Hořína pod Mělníkem na panství Lobkowiczů.[42] Domníváme se, že Hronkovo nevalné zdraví bylo důvodem, proč nebyl odveden do vojenské služby.[43]

Po svém zotavení byl Hronek ustanoven jako kaplan do farnosti Slaný, kde působil od 2. května 1915 do 30. září 1915. Od 1. října 1915 byl přeložen jako kaplan do Prahy-Bubenče ke Sv. Gothardu. Za svého pobytu v této farnosti zpracoval historii fary a kostela formou článků do *Našich listů*. Články byly roku 1917 vydány knižně pod názvem *Z kroniky Bubenečské* (viz kap. 2.1.1).

Další dvě působiště Josefa Hronka v duchovní správě byla též v Praze. Nejprve byl kaplanem u Sv. Havla na Starém Městě v Praze I, od 1. července do 31. prosince 1918, a poté I. kooperátorem a katechetou u Sv. Ducha na Starém Městě, do 1. ledna 1919. V této farnosti Hronek vyučoval náboženství na Dívčím reálném gymnáziu Školských sester na Královských Vinohradech a v Amerlingově státním učitelském ústavu v Panské ulici (podrobněji viz kap. 1.2.2).

---

39 Vitice u Českého Brodu zmiňuje pouze *Rodinná kronika*, s. 11. Podle sestry Josefy zde byl farářem byl Karel Grossmann, fara patřila pod patronát lichtensteinský. S přifařenými obcemi čítala farnost Vitice dva tisíce „duší".

40 Srov. tamtéž, s. 12.

41 Srov. tamtéž, s. 12.

42 Srov. tamtéž, s. 13.

43 Srov. SKTF, fond Personalia. Osobní výkaz 1946.

Dne 28. 12. 1920 byl Josef Hronek jmenován arcibiskupem Kordačem místopředsedou Jednoty katolických tovaryšů[44] na základě návrhu dosavadního předsedy Františka Xavera Vaněčka. Sestra Josefa uvádí, že bratr zavedl v Jednotě pořádek „jak ve stravování, tak v ubikacích, i kulturní úroveň povznesl četnými přednáškami a společenskými podniky".[45]

Po smrti svého faráře Augustina Krčmáře byl Josef Hronek jmenován interkalárním administrátorem farnosti u Sv. Ducha. Duchovní správu převzal 27. ledna 1925 a vykonával ji až do 31. srpna 1926.[46] „Vysvědčení" o působení Josefa Hronka v duchovní správě podává např. arcibiskup pražský František Kordač:

> Téměř po čtyři léta vedl jste za těžkých poměrů velmi horlivě a svědomitě administraci u sv. Ducha v Praze. Za tuto poměrně krátkou dobu vykonal jste mnoho pro tento památný chrám. Opatřil jste zvony, dal jste rekonstruovati varhany, zavedl jste a řídil různé mimořádné pobožnosti, zval jste cizí kazatele, zkrátka staral jste se jako horlivý pastýř všemožně, abyste pozvedl návštěvu chrámu Páně a náboženský život na tamní farní osadě. Za toto vše vyslovuji Vám můj arcipastýřský dík a plné uznání s vroucím přáním, aby dobrotivý Bůh Vám hojně odplatil, co jste učinil pro jeho čest a slávu a pro spásu nesmrtelných duší.[47]

Farníci obdarovali Josefa Hronka „Mešním misálem a krásným kalichem".[48]

Od 1. září 1926 se Josef Hronek mohl naplno věnovat učitelské činnosti, což bylo jeho dávným přáním. Ve svém životopise se k odchodu z duchovní správy vyjadřuje následovně:

> Pastorací mezi lidem bylo v něm ještě více utvrzeno dávné přání státi se učitelem. Toto přání mu splnil a ustanovil ho profesorem tehdejší generální vikář, vlastenecký biskup Dr. Antonín Podlaha, jenž mu byl otcovským přítelem již od let bohosloveckých, kdy začal psáti do jeho Časopisu

44 Jedná se o český název Kolpingových domů na podporu mladých tovaryšů. V Čechách vzniklo asi 60 těchto jednot, většinou v letech 1848–1898. Jednota katolických tovaryšů v Praze byla založena v roce 1852 a patřila ke čtyřem nejvýznamnějším. Srov. [12. 1. 2013] <http://www.kolping.cz/ceske.aspx>.

45 *Rodinná kronika*, s. 18. O svém působení v Jednotě tovaryšů se sám Hronek zmiňuje v SKTF, fond Personalia. Životopis 1945. Viz příloha č. 3.

46 Srov. *Rodinná kronika*, s. 16.

47 Tamtéž, s. 17. Podle sestry Josefy šlo o „pochvalný dekret".

48 Srov. tamtéž, s. 18.

katol. duchovenstva, pořizoval excerpta a hesla pro jím vydávaný Čes. slovník bohovědný a Bibliografii katol. literatury.[49]

1.2.2 Vyučování náboženství ve školách

Josef Hronek začal působit jako katecheta hned po svém nástupu do duchovní správy, a to na obecných školách na venkově od roku 1913. Od roku 1918 působil jako katecheta a kooperátor při Dívčím reálném gymnáziu kongregace školských sester O. S. F. s právem veřejnosti, Praha XII-Vinohrady, Korunní 2, a na státním učitelském ústavě v Praze.[50] Vysvědčení o učitelské způsobilosti pro střední školy pro aprobační skupinu náboženství katolické nabyl 28. prosince 1925.[51] Svůj vztah k vyučování náboženství Hronek charakterizuje takto: „Činnost učitelská mu nebyla nikdy drillem, nýbrž aktualisováním nadpřirozených a přirozených hodnot a jimi bezpečné a jisté budování jak theorie náboženské výchovy, tak i její praxe in actu et in spe, tedy vážným životním posláním."[52]

Působil na tzv. Amerlingově státním mužském ústavu učitelském v Praze II, Panská 3,[53] od 1. 3. 1919 pak jako suplující profesor (suplent bez zkoušky). Od 1. září 1926 do 30. září 1946 jako státní profesor (z toho měl od 19. 9. 1945 do 31. 8. 1946 placenou dovolenou k přednáškám a cvičením v katechizování na bohoslovecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze).[54] Jeho aprobační skupina byla *náboženství římskokatolické s českým jazykem vyučovacím*.[55] Současně byl povinen vyučovat i na Státním ženském ústavu učitelském v Praze I, Křižovnická ul. 7.[56]

Josef Hronek velmi rád vzpomínal na léta na učitelských ústavech a považoval je za nejkrásnější ve svém životě. Jeho práce zde byla provázena mimořádným úspěchem na cvičné škole, kde vedl bohoslovce

49 SKTF, fond Personalia. Životopis 1950.

50 Srov. SKTF, fond Personalia. Osobní výkaz ze dne 9. srpna 1946, poslaný děkanstvím bohoslovecké fakulty M.Š.O. č. 1026/45–46. Dále jen Osobní výkaz 1946.

51 SKTF, fond Personalia. Životopis 1950.

52 Tamtéž.

53 Amerlingův ústav byl první českou hlavní školou, která byla zřízena 30. března 1848 za účelem vzdělávat budoucí učitele. Podrobněji o pedagogických aktivitách Karla Slavoje Amerlinga viz *Rozvoj školství v královském hlavním městě Praze pod správou českého zastupitelstva v létech 1860 až 1890*, s. 10.

54 Srov. SKTF, fond Personalia. Osobní výkaz 1946.

55 Tamtéž.

56 Ženský učitelský ústav byl první českou školou tohoto typu. Škola byla založena 1905, zrušena byla roku 1946. Podrobná historie školy je např. na [12. 1. 2013] <http://www.kdm.cz/ubytovani-studentek-historie.php>. Autor neuveden.

při nácviku vyučování. Mnoho z nich na něj po letech vděčně a s uznáním vzpomínalo.[57] Působení na učitelských ústavech Hronek ukončil až v roce 1946 v souvislosti s úspěšným dokončením habilitačního řízení a jmenováním docentem katechetiky a pedagogiky na teologické fakultě, které se od té doby věnoval výhradně.

1.2.3 Další studium na Univerzitě Karlově a činnost adjunkta

Dne 18. března 1920 složil Josef Hronek rigorózní zkoušky z pastorálního bohosloví a mravouky po obhájení dizertační práce s názvem *De primordiís Mínorum atque de regulis s. Francisci*, tj. *O počátcích minoritů, a také o řeholi sv. Františka*.[58] Dne 24. května 1921 Hronek požádal děkanství bohoslovecké fakulty o udělení místa II. adjunkta. Toto místo nebylo obsazeno od 1. dubna 1916, kdy se František Vondruška tohoto místa vzdal a byl mu zastaven plat.[59] Hronkova žádost byla schválena na období 1. září 1921 do 31. srpna 1923.[60] 23. května 1923 podává Hronek žádost o prodloužení adjunktství na další dvouletí, „kteréhož dobrodiní hodným se prokáže odborným studiem". Žádosti bylo vyhověno a adjunktura byla prodloužena do 30. srpna 1925.[61] O další prodloužení již nepožádal, což může souviset s udělením definitivní profesury na Českém státním ústavu učitelském v Praze II (srov. kap. 1.2.2).

Josef Hronek si rozšířil svoji kvalifikaci studiem českých dějin, estetiky a dějin umění na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v letech 1919–1923.[62] Zde také studoval pedagogiku u Františka Drtiny.[63] V této době byl i spolupracovníkem Josefa Cibulky na stolici křesťanské ar-

57 Srov. *Rodinná kronika*, s. 19.

58 Práce byla předložena na podzim roku 1917, jejími posuzovateli byli prof. Alois Soldát a prof. František Xaver Stejskal. Srov. SKTF, fond Personalia. Žádost Josefa Hronka o II. místo adjunkta na teol. fakultě ze dne 24. května 1921. č. 283/1920–21. Viz příloha č. 2.

59 Srov. SKTF, fond Personalia. Dotaz Zemské správy politické na děkanství bohoslovecké fakulty ohledně systemizace míst adjunktů ze dne 2. srpna 1921. čís. 359. Žádost o udělení místa II. adjunkta adresovaná prof. sboru teologické fakulty ze dne 24. května 1921. č. 283/1920–21. Viz příloha č. 2.

60 Srov. SKTF, fond Personalia. Souhlas s udělením místa II. adjunkta ze dne 20. června 1921. č. 305/1920–21. Podepsáni: Vřešťál, Soldát, Stejskal, Vajs, Šanda, Sýkora, Pecháček.

61 Srov. SKTF, fond Personalia. Žádost o milostivé prodloužení adjunktství na další dvouletí ze dne 23. května 1923, č. 440/1922–23.

62 Srov. Životopis 1945. V osobním výkaze – Přehledu činnosti vysokoškolských učitelů ke dni 31. prosince 1949 uvádí, že na filosofické fakultě studoval pedagogiku a dějiny umění. Srov. SKTF, fond Personalia. Přehled činnosti vysokoškolských učitelů ke dni 31. prosince 1949 ze dne 19. března 1950.

63 O Drtinových názorech na vzdělávání učitelů referuje např. Z. Veselá, *Vývoj české školy a učitelského vzdělávání*, s. 59. Mezi předměty, které středoškolští učitelé studovali, patřily mj.

cheologie a dějin církevního umění. Ten napsal žádost na Ministerstvo školství a národní osvěty v Praze o povolení pomocné síly asistentské, která by se vedle něho věnovala inventarizování, katalogizování a zařízení kartotékových indexů pro knihovnu a sbírky seminární knihovny. Josef Cibulka v žádosti píše:

> K úkolu tomu by podepsaný navrhoval p. Josefa Hronka, adjunkta bohoslovecké fakulty University Karlovy, který již šest semestrů umělecko-historickým studiím na filosofické fakultě se věnuje. Finanční náklad s ním spojený není značným, poněvadž nejde o zřízení a dotování asistentského místa, nýbrž p. Hronek se spokojí tím, bude-li mu ve formě renumerace hrazena diference mezi platem asistentským a adjunktským, což přibližně obnáší 6000 K.[64]

Žádost podpořil děkan fakulty Josef Vajs a parafoval rektor Bohumil Němec. Ministerstvo dalo souhlas na dobu 1. 10. 1922 do konce prosince 1922 za odměnu 500 K měsíčně. Čím se Hronek jako adjunkt na fakultě zabýval, kromě uvedené spolupráce s Josefem Cibulkou, nevíme, nepodařilo se k tomu dohledat žádné doklady.

Ve sledovaném období byl Josef Hronek činný v redakčních pracích Klubu katolického duchovenstva Československé strany lidové. Redigoval jeho ročenku a věstník *Sursum* (podrobněji viz kap. 2.2).

Počátkem dvacátých let, po vzniku samostatného Československa, se Hronek angažoval jako vlastenecký kněz v obraně katolické církve sobě blízkým způsobem: byl „tiskovým referentem" Klubu katolického duchovenstva Československé strany lidové a redaktorem jeho věstníku *Sursum* a ročenky *Kalendář katolického duchovenstva* (více viz kap. 2.2.1 a 2.2.5). Členem lidové strany však nebyl.[65] Publikoval několik drobných prací o přínosu českých kněží-literátů a teologů české kultuře. V roce 1923 sepsal kritickou úvahu o marxismu, syndikalismu, bolševismu a státním socialismu (srov. kap. 2.1.1). Přestože jej můžeme počítat mezi kněze se silným vlasteneckým cítěním, nenašli jsme žádnou

---

i poznatky z právních věd, o školské správě, školském zákonodárství a školské organizaci. Hronek na toto téma zpracoval několik publikací. Viz kap. 2.1.3.

64 Viz SKTF, fond Personalia. Žádost o povolení odměny pro asistentskou sílu při semináři pro křesť. archeologii a dějiny církevního umění ze dne 20. května 1922. Podepsán prof. Cibulka. Seminární knihovna tehdy čítala 7000 kusů knih a diapozitivů a byla ve své době nejrozsáhlejší knihovnou z oboru církevního umění a archeologie. Knihovnu využívali vyučující pro přednášky na různých pražských školách a pro veřejné odborné přednášky.

65 Srov. SKTF, fond Personalia, Dotazník označený číslem 151562/46. Dále jen Dotazník 1946.

zmínku o tom, že by se angažoval v hnutí, které vedlo ke vzniku Československé církve. Důvodem může být jeho úzký vztah k arcibiskupovi Kordačovi (srov. kap. 1.1.3).

1.3 Třetí etapa: vědecká a pedagogická činnost a funkce děkana

Vědecká a pedagogická činnost Josefa Hronka na bohoslovecké fakultě Univerzity Karlovy začíná působením jako suplenta katechetiky a pedagogiky (kap. 1.3.1), pokračuje jmenováním docentem pro obor pedagogika a katechetika (kap. 1.3.2), mimořádným profesorem pro obor „pedagogika spojený s katechetikou" (kap. 1.3.3) a řádným profesorem Římskokatolické cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Praze pro stolici pedagogiky a katechetiky a vedoucím katedry praktických oborů (kap. 1.3.4). V poslední části představujeme Hronkovo působení ve funkci děkana Římskokatolické cyrilometodějské bohoslovecké fakulty Univerzity Karlovy (kap. 1.3.5).

1.3.1 Suplent katechetiky a pedagogiky

Dopisem ze dne 30. dubna 1928 děkanství bohoslovecké fakulty oznamuje ministerstvu školství a národní osvěty, že „prozatímním suplováním přednášek z katechetiky a pedagogiky po zemřelém honorovaném docentu Antonínu Horovi byl pověřen p. Josef Hronek, profesor učitelského ústavu v Praze II, Panská ul. 3".[66] Ve funkci suplenta působil až do 30. září 1946, s výjimkou válečných let.[67] Hronek byl zřejmě zproštěn vojenské služby již dříve a během války pokračoval v působení na Amerlingově státním učitelském ústavu.[68] Do služby na fakultě byl znovu po-

66 Srov. SKTF, fond Personalia. Dopis děkanství bohoslovecké fakulty M.Š.O. ze dne 30. dubna 1928. Součástí je i žádost ředitelství státního učitelského ústavu o povolení konání praktických výstupů studentů na tamní cvičné škole pod vedením prof. Hronka. Viz SKTF, fond Personalia. Učební příkaz M.Š.O. ze dne 6. června 1928, č. 59.680/28, který je opakovaně uváděn v osobních dotaznících Josefa Hronka.

67 Fakulta byla uzavřena 17. listopadu 1939. Její činnost byla obnovena bezprostředně po konci války, první schůze profesorského sboru se konala 17. května 1945. Srov. V. Novotný, *Katolická teologická fakulta 1939–1990*, s. 37.

68 Srov. SKTF, fond Personalia. Osobní výkaz 1946.

volán hned po válce[69] a podobně jako ostatní učitelé se musel podrobit politické prověrce.[70]

O rozsahu své učitelské činnosti na fakultě uvádí:

> (...) přednáší katechetiku (metodiku a didaktiku vyučování katolickému náboženství), pedagogiku (základy pedopsychologie, obecnou pedagogiku a dějiny pedagogiky) a školské zákony a koná praktická cvičení v katechisování na bohoslovecké fakultě již od 24. dubna 1928 (učební příkaz výnos. ministerstva školství a národní osvěty ze dne 6./6. 1928 čj. j. 59.680/28 – IV.). Kterak tyto přednášky a praktická cvičení koná, vysvítá z přiložených publikací.[71]

V tomto období arcibiskupská konzistoř pověřovala Hronka „pracemi, návrhy a osnovami pro náboženské vyučování a povolala ho do zkušebních komisí pro učitelství na školách měšťanských a k průkazu způsobilosti pro školy střední a ústavy učitelské".[72] Podobná pověření Hronek obdržel též od ministerstva školství a osvěty a zemské školní rady:

> Též ministerstvo školství a osvěty a zemská školní rada ustanovila podepsaného jednak zkušebním komisařem v komisi pro ustanovovací zkoušky profesorské při zemské školní radě a členem zkušební komise pro zkoušky učitelské způsobilosti na školách obecných a měšťanských k výpomocnému vyučování náboženství, jednak referentem o náboženských učebnicích pro školy národní a střední a o osnovách vyučování náboženství.[73]

K odborné práci vysokoškolského učitele patří i účast na mezinárodní spolupráci. V roce 1936 byl Hronek vyzván, aby obeslal svými pracemi světovou výstavu katechetickou v New Yorku; spolupracoval s Centre Documentaire Catéchétique v Lovani a v sekci pedagogické

---

69 Srov. SKTF, fond Personalia. Opětovné nastoupení Th.Dr. Josefa Hronka, profesora učitelského ústavu v Praze II. do služby suplenta katechetiky a pedagogiky na Katolické bohoslovecké fakultě University Karlovy od 1. června 1945. Spis M.Š.O. A-61494/1945.

70 Srov. V. Novotný, *Katolická teologická fakulta 1939–1990*, s. 37. Hronkův dotazník z této prověrky je uložen v SKTF, fond Personalia. Dotazník 1946.

71 SKTF, fond Personalia. Žádost o udělení docentury pro obor katechetiky a pedagogiky ze dne 2. srpna 1945. Dále jen Žádost o udělení docentury 1945. Viz příloha č. 3.

72 Tamtéž.

73 Tamtéž. Konkrétní ustanovení jsou uvedena v dokumentu: SKTF, fond Personalia. Osobní výkaz na bohoslovecké fakultě ze dne 16. 4. 1948.